

Lersel.

Den 4^{den} Augustus 1895 benoelik ik voor de tweede maal deze gemeente, mijn eerste bezoek had ik den 16^{den} Augustus 1895 gebracht. — Nach een rijding van Jonckheers uit Eindhoven redt ik van het station Utrechtsevaart over Borkel langs een zandweg naar Bergeijk; daar had ik van ervoor bij de huiden kommelvangers een ontbijt besteld; den weg van Borkel naar Bergeijk wees mij de secretaris van Borkel, Bakker; ik liet hem mede ontbijten. — Terwolgens nam ik reer den zandweg van Bergeijk noord Lersel, om later van daar via Steensel, Veldhoven en Gestel terug te keren naar Eindhoven.

Ik vernam ten gemeentehuise, dat Burgemeester de Kort hard riech was, en vermoedelijk wel zou serven bangerijen bij mijn vorig bezoek was gbleven, dat de secretaris-ontranger van Lersel, de Heer Klaesens, een goede knoeier is, begon ik met nadruk, of alle op- en aanmerkingen, bij mijn bezoek in 1895 gemaakt, geholpen hadden. Enige verbetering was er wel in de administratie te bespeuren; er was bijv. een nulken register der vergaderingen van B. en W. aangesloten, ~~alle~~ ~~vergaderingen werden echter niet bijgestreeft~~ schreven.

Na audiencie te hebben gegeven aan den burgemeester van Dinxel, Verhaeghe, die hiermee rapporteerde, dat hij een kans zag verbetering te brengen in de financiële positie van den volkstaat te Dinxel, 1° aan Gantum, den secretaris van Dinxel, die blijbaar bewaarde vrienden was met zijn burgemeester, en mij in hem strijd wilde beschouwen, en 2° aan Gantum, een volantoor ter secretarie van Dinxel en levenswaar, nemend prijzenonderdruk te Lersel, die zijne opwachting kon maken, Terlich ik de enige kamer te Lersel, die aldaar het gehele Raadhuis vormt. Klaesens kreeg daardoor gelegenheid, de administratie van den secretaris-ontranger Klaesens kalm na te gaan. — Na de beide melhouwers van Brugel en Van den Boon,

Lersel.

ging ik eerst naar de openbare school; er was een hulp onderwijzer meer worden aangesteld, terwijl er geen behoefte is, om dien onderwijzer te plaatsen; — men vult voorlopig het lot van de schout en brengt den leerplicht afwaarts, alvorens de school te gaan veranderen; mocht de schouw aangenomen worden, dan zou er een grote verbouwing moeten plaats hebben, die anders overbodig was. — Vervolgens ging ik even den zielken burgemeester benaderen, ik vond hem zeer ziek.

Daarna reed ik met de twee wethouders naar de Zusters, ik liep daar mijn rijtuig achter, en ging sout le vach de gemeente eigendommen zien, bestaande in heide en dennenbosch, ter plaatse genaamd "de Spijkerstein", Bosleide". — De mast groeit goed op de hoge gronden; daar wordt de mast gezadigd. Zonder dat de grond ongespit, of op andere wijze bewerkt wordt, op de lagere gronden standt de mast belangrijk.

De oppbrengst van de heide bestaat in het verkopen van heide om te stroien in de stal, of om te branden, als leuf; heide als strooisel verkocht, heeft 15jr nooit gekroont meer verkoppt, daar te zijn; heide, verkocht om te branden, 25jr. —

Aan de zijde van Dapert heeft Lersel ook veel heide en mastbosch, aan "de Gooi", en "de Domburg"; de gijnscheiding van de gemeenten is tenue de grenscheiding van de gemeentelijke eigendommen.

Bij raadsvergaderingen te Lersel speelt hier en daar de heefstafel; in de kom~~en~~ waren 6 raadsleden, binnen de kom slechts één, nl. de wethouder W. van Breugel, hij werd in 1898 bij herstemming gekozen, en had zijn zetel aan zijn leeftijd te danken; hij had nl. evenveel stemmen als zijn tegen kandidaat. —

De wethouder van den Boorn mocht geen gunstigen indruk.

Die gaf de boeren in Lersel slecht, er is geen samenwerk, en is in alles en overal ruzie. Zoo leek Lersel bij, drie bokserfabrieken, terwijl het ~~baat~~ niet voor een fabrik voldoende melk produceert.

Op den weg van Lersel naar de Zusters zag ik ~~de~~ platz waaraan een bauwrijke baat gedaan; het huis was opgebroken,

vast
fleut land mastenbosch gemaakt. — En eind uiteens verder zag ik een huis, welke meer gewoon huizen was gebouwd.

Ten den 14 Augustus 1899 een bezoek bracht aan Drieland verscheen aldaar op mijne audiëtie het raadslid van Beun met Lersel. Hij klaagde over verkeerde lastanden te Lersel: de secretaris was feitelijk de burgemeester, aangezien de secretaris een winkel had, — waarin hij zelfs drank sleet — waren de menschen niet vrij; zeer ten minste van de andere winkeliers. Ook de wethouder van den Boorn had een winkel. — Verder beklagde hij zich over den veldwachter; deze was het praetorium in de gemeente, de vergaderingen van den raad voorde bij broek bij; meestal was hij zelfs bij de vergaderingen van B. en W. tegemoet, zonder dat iemand daarom iets ongemerkt vond! — Ik zeide aan van Beun, dat, als er een verantwoording van burgemeester mocht ontstaan, gelijk ik verwachtte, dat hij mij dan maar eens op de hoge van den lastand moest brengen.

Den 26 juni 1900 kwam ik weer in Lersel; ik had eerst via Valkenswaard en Berg en Dal de gemeente hoog gesloten, zoethh, en daarna ontbeek bij de kinderen hammeeraar te Berg en Dal. Over den zandweg kwam ik van Berg en Dal naar Lersel; ik bezocht vervolgens nog Velthoven, en keerde van daar naar Eindhoven terug.

B. en W. vroegten mij waarde voorbeeld van het praalje, dat de weg Lersel-Dapert gebouwd zou zijn van slechte steen. B. en W. dulden mij mede, dat de mogeble breed was volgens den sprichier kunnen niet bindhoven; dat het onderhoud op den duur lastbaar zou worden, maar dat ze op het ogenblik het mocht want handen bijstappen, door dat ze helle steen in iedere rij wegsrammen, en daarmede dus den weg ver, smalderen; daardoor handen ze den weg meer goed leggen zonder grote kosten voor de gemeente, ze behoeften nu nog geen hien te haopen. — In 1902 hadden ze 1450 fl' belweg gerepareerd; ze betaalden daarvan P.o. 22 per stuk, kende meter = drie meter tussen de kantbeien. — Hebb die P.o. 22 is de gemeente van alles off; de straten die het aan,

Lersel.

neemt zorgt voor alles; voor uitbreken van kleien; voor aom.. voor en afvoer van zand; enz. enz. Speciaalijc weet men ze niet horen drieën.

De geest van de bevolking van Lersel is onveranderd goed gehouden, niettegenstaande daar thans 70 sigaannmakers zijn. Jaarlijks zal er een gedwongen huwelijc voorhoren, d.i. 20%. Onwettige geboden kommen bijna nooit voor; in 1902 huwelijc één. —

Geen overbreeding politieuer, geen overbreeding droombuut, noch door de boeren, noch door de sigaannmakers. — Behalve een drietal verstrikke zondaks gedaan door de vaders niemand naar de herberg. Is Zondags na de late kerk alle mannen; met de leerlagen der gilden van de vrouwen, overigens komen de vrouwen den meest daar voor in een herberg, noch met kermiss, noch bij enige andere oefeningheid.

Huidenli verleend aan pastoor Goossens met zijn kapelaan. Pas, tot Goossens werd in Diesen geboren (bij moestoom zeggen tegen wijlen burgemeester van Nijl); reeds volop dijlic verloof bij zijn vaders; hij kwam dan in huis bij zijn oom, den vader van Vincent van den Bleunen te Geldrop; daaranting bij zijn opvoeding. Hij beschouwt v.d. Bleunen als zijn broeder. — Goossens was vele jaren pastoor te Rossum, en werd van daar in den afgeloopen winter verplaatst naar Lersel. — Goossens maakte op mij een heugtendramen indruk; hij gaf mij gehulde impressie, dat hij een erg dijker is. — Hij had heel ouwe hout verharden van den weg Bergsigh - Lersel, en was daarommede al reeds zover gevorderd, dat hij tegenover den burgemeester met de vuist op de hofstede had geslagen, met de bekering, dat de weg er komen mash. Tegenover mij was hij wel niet zoö brak, maar bij was doch erg. — Ik waarschuwde beiden B. en W., dat zij de gemeente niet arm maaten mochten; en dat ze die weg, maar dan buiten de kom der gemeente geen structuur wouden, niet maaten mer, hadden, als ^{het} niet eer goed behouden konden.

Van Peul, lierbeek genaamd, (de man van de post, handster in Lersel) maest hen opevalg van zijn huwelijc als raadslid appelen bij de eerstvolgende periodieke vergadering. Hij was nl. de zwager gevonden van het raadslid Knaps.

Lersel.

We gedwongen winheluring bij den secretaris Goossens heeft op deel opgedaan te beslorpen; de arbeid in de gemeente zelfs heel niet meer over gesproken. — Trouwens, de winhel behoor niet aan den secretaris, maar aan diens zusler; de secretaris waant bij haars

De gemeentebesturen van Glapert grond prachtig; Lersel is nu op dezelfde manier den grond opvan bewerken: men graeft een sloot, van boren 1.45, van onder 0.55 breed; 1 ll. diep. — De uitkomende grond wordt over een $4\frac{1}{2}$ ll. breede dam uitgespreid onder dat de grond leveren gespit is. — Indien losjen boren, grond plank men de marsh met heel allerbeste resultaat. Elk bewerken ^{+ heel beplanten} van den grond kost f 160 à f 170 de kl. A. — Als er maar werkbaar te krijgen was, zou men met kracht op die manier gaan werken; nu had men in den afgeloopen winter slechts 3 kl. A. op die manier aangelegd.

De heile gemeente is Roorsch, op drie huishoudens na, die Protestant zijn; onder deze behoort doctor Bokhuijsen van den Burch; deze is sinds 7 jr in de gemeente; heeft f 700 voor vee en stal en doodszaam. — Mediche of verlostumende hulp, door hem aan armen beversen, wordt door armbestuur extra betaald.

Burgemeester de Vrocht ^{ver}maakte alles aan de kerk; maar men heeft f 150. o.a. — Een nieuw liefdadigheid werd van dat geld gesticht; de bouw werd aangenomen voor f 50.000. Kleijes school werd nog niet geopend; er zijn nog geen onderwijzeressen. — Valoëns B. en W. aan de Gestoor binnenkort beginnen een nieuwe pastorie te bouwen; B. en W. waren blijbaar, dat de oude pastorie — op welke voor 25 jr een verdieping gezet was, nog heel voldoende was.

Den 5 April 1904 kwam ik weer in Lersel; ik had teven Veldhoven bezocht; ging later nog naar Wezel, en keerde van daar per rijtuig naar Lindhoven terug.

We gemeente veldwachter van Bobbelen vandaag steun ter ver beterung van zijn salaris; hij kan met f 350.000 mogelijk loe. — Bij B. en W., die over v. Bokhuijsen zeer tevreden zijn, deed ik voor hem een goed woord.

Op de openbare school, die vroeger te klein dreigde te worden, is, ten gevolge van de stichting een hyperbolische

Lersel.

meisjeschool, zelfs een locaal over.

De voegere apposanten bij de Raadsverhieringen waren Brugge en van Buul. — Brugge werd sinds lid van den Raad en is nu leeden en rustig; — van Buul verloor zijn vrouw, die Briemengraafster was; met haar ging de kostwinning de deur uit; hij houdt zich thans veel calmer als voorheen; wanneer hij niet gaaf agiteren, dan worden de afbrekende raadsleden bij candidaatsstelling herkozen; B. en W. achten het onmogelijk, dat van Buul raadslid wordt.

Men valt niets voor Staatsboschheer; de Kleide llt. t. zal 3 H. t. aanleggen tot natuuriwiede; daarvoor is op de begroting van 1904 f 1000 uitgetrokken.

Bij B. en W. sterke aangedrongen op den aanleg van een uitvoerigen staat van exploitatie der gemeentelijke bezittingen.

Gemeente gaf f 1000. inde bouwleden van het liefdehuis; achteraf heeft men daarvan groote spijt, omdat de tusschen 200 rijk leeten, dat ze niet hoor geloofden raad weten.

De fabriek van den Brink is, sinds 10 jaren geleden, door op een salaris van f 750; maar het schijnt dat Raamnachters, de nieuwe dober te blieven verblijven, hem veel afbreuk; een ~~per~~ ongelukkige behandeling van een patient, schaarde zeer aan den naam van Balleyzen v.d.t.

Een voegere burgemeester van Lersel, Farts, stierf in 1884; diens weduwe begon een sigarenfabriek; deze wordt thans gedreven door hader beide zoons, en gaaf zeer goed; de sigarenmakers gedragen zich zeer goed, maar staan overigens onder strenge tocht; — de weduwe Farts heeft een winkel van koloniale waren en lapjes; gedwongen winkelnering is er niet.

Met B. en W. maakte ik een wandeling naar de heide, ten einde den aanleg van 25 H. t. bosch te zien; in 5 jaar werd die heide aangelegd; alles is op singels en dammen geschopt; het geheel maakt een zeer goede indruk. De aanleg kosten bedragen f 110 à f 120 de H. t. — Tussen even gaan wijken naar de andere bosschen van de afdeeling Slapert der gemeente Hoogeloon; waar die bosschen geen waterlast hebben gecreëerd ze ook redelijk goed.

B. en W. van Lersel brachten mij ten slotte te weten dat Raadhuus te Duivel.

Lersel.

Den 21 April 1911 bezocht ik Duivel, Lersel en Velthoven. Ik ging per tram naar Duivel, waar ik mijn rijtuig vendt, waarmee ik rond redt en 's avonds naar Linckhoech terugkeerde. —

De partijschappen in Lersel zijn thans een geene belevenis meer; van Buul, die steeds agiteerde, is onverbeterd, in den drang gesticht. De afbrekende raadsleden zullen wel bij candidaatsstelling herkozen worden.

De verordening op de hand- en span diensten werkt hysonder goed; veel teveel dan de burgemeester had kunnen hopen; de mensen werken steeds hard, als af het aangenomen werk was.

Gemeente heeft 1300 à 1400 H. t. grond, waaraan een klein gedeelte ($\pm$ 15 H. t.) deels onder Hoogeloon, deels onder Duivel. Men bevestigt thans de hooge zandgronden; die worden bezadigd; het kost niet meer dan f 10. — de H. t. — Er is nog geen staat van exploitatie der gemeentelijke bezittingen; de burgemeester heeft mij nu formeel beloofd, te zullen zorgen, dat er een wordt aangelegd, en dat daarin niet alleen zaai vermeld worden, wat in de beschrijft geschiedt, maar ook, wat in de laatste 12 jaren, hiertens zijn bestuur als burgemeester, gedaan werd.

De aarden baan van Lersel naar Pastel bestaat uit 1 lengte 2 km.; de keien blijven niet liggen, maar zakken uit; men is thans weer druk bezig niet herstraten; de weg wordt gebracht op 2.85 H. t. tussen de keunstkeien; even 2 jaren is de weg weer uit elkaar gereden, en heeft de baan een breedte van 3 H. t. tussen de keunstkeien; — de kleine zeeke straten van uitstekende kwaliteit zijn. Tot nu toe heeft gemeente geen keien, om stuk gereden dits te veranderen.

In den afgelopen winter op het schoolhoofd uit Vliethaven een kinderboerencursus in Lersel, die cursus trok zeer veel leerzoekers.

Er zijn 60 sigarenmakers in Lersel; zeer gescheide menschen politieke betrekkingen bezitten over; den secretaris daarvan de les gelezen; mij daarover van behoorlijk bij B. en W.; in verslag bestuur gemeente over 1909 stand letterlijk niets.

Lersel.

Den 20 juni 1916 berucht ik per auto van uit Lindhoven de gemeenten Duizel, Lersel en Velthoven.

Secretaris Klesfens heeft juist zijn ontslag. De opvolger zal heel wat te doen vinden, want de administratie laat veel te mensen over. Gelukkig dat de burgemeester met mijne hulp (ik zond Verdijk naast de behoeftige raadsvergadering) gedaan wist te krijgen van den Raad, dat de beheerlingen van secretaris en onderbaas gecombineerd zouden blijven. Daardoor was het salaris volstaande, om een behoorlijke reemdeling te doen solliciteren. — Tegenstand daar vooral de webhander van Blaaff, wiens arbeidsemeenzaam geroemd was geworden.

De sigaren industrie, vooral de fabriek van de Udenumarts, gaat bescheiden goed. — De sigarenmakers verdienen ± 750. —

Ook den boeren gaat het goed; verlorenheden maken zij echter niet; zij voor hen zon de toestand, zoals die voor den oorlog was, voordeeliger gevoest zijn dan de tegenwoordige tijd. — Het kalveren mesten is vijf tel gedaan; alleen nog enkele kalveren met ondermeli. En een pr. liter zoete melk. — Men begint ook hier en daar wat aan de paardenfokkerij te doen: dit jaar zeven valentjes.

Voor drie jaar werd een stoomzuivelfabriek gebouwd; deze is nu al te klein. Van ± 1200 hectare (Duizel, Steensel, Lersel en Blapert) wordt de melk verwerkt. Als de stoomzuivelfabriek te Bladel klaar is, dan gaat Blapert (1000 ha) naar die fabriek over.

Nog geen beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen; nog geen kaart. Burgemeester kon het van den ouderen secretaris Klesfens niet gedaan krijgen; nu er een nieuwe secretaris komt, zal hij er voor zorgen.

De ontginningen geven financieel goede resultaten. 31.7.41 volstaanbare brengt dit jaar ± 1605 ap.

De dennenhoochtes, ook de gesaaide, doen het goed.

Van Staatsbosbeheer wil men niets weten.

Tre waterleidingen worden allen door gemeente gevoed; ze zijn bepaald goed in orde.

Lersel.

De verordening op de hand- en spandiensten wordt niet meer toegepast; de mensen staan er de gelegenheid en wilden niet meer werken.

Ich oude raadhuis voldoet niet meer in de praktijk. Omdat heb een eigenaardig oud gebouwtje is (een oude kapel van 1200) wil men het van binnenuit verbouwen en daarna afzonderlijk gebouwtje elders stellen voor brandveilig en armijo; als beiden uit het raadhuis verwijderd worden, dan is er voldoende ruimte voor secretarie, raadszaal enz.

Den 11 den Augustus 1920 kwam ik weer in Lersel. De verkiezingen brachten hier in 1919 vijf nieuwe raadsleden, waarvan twee sigarenmaak- en twee nieuwe webhanders.

Ook hier grote woningnood. Gemeente bouwt 20 woningen voor ± 164 q. q. d + ± 6000 voor den grond. Bij iedere woning is 20 are land. — De huurbedrag is ± 3.25 & ± 3.40. — Gemeente moet jaarlijks ± 1100. — Bijpassen.

Een V.L.C. leesbibliotheek wordt gesteund met ± 100.- subsidie.

Op plaats van Blaaff, die als gemeente secretaris naar Blaakbergenging en kort daarna naar de secretarie van Beldersoy overging, werd de Vocht benoemd tot secretaris-ontvanger van Lersel. De Vocht, die afkomstig is van Reek, is niet gediplomeerd; in September a.s. gaat hij op, tegelijk met een ambtenaar ter secretarie van Lersel.

Lersel is in 1920 ongelukkig met de ontginningen, terwijl ± 6721.4. in 1919 een belang salde gaven van ruim ± 11.000. — Maet er in 1920 geld bij: de producenten moeten tegen behrekkelijk lage prijs verkocht, terwijl de kosten niet verschrikkelijk duur is; vijf maal 200 stuks als voor den oorlog. — Het zijn de 65 21.4. bosland, die 200'n slecht resultaat geven; daar moet noch geld bij. Ook het meidland bracht minder op. Men wil wel bosch blijven aanleggen, als men

Lersel.

maar dan goed plaatsen kan komen.

Iken voest, dat bij invoering van de nieuwe onderwijssus de openbare school zal moeten blijven bestaan. Er zijn enkele Protestantse gezinnen, kerwijk vermoedelijk in de nieuw gebouwde arbeiderswoningen, waaronder 2 ter beschikking van het Rijk moeten blijven, vermaledijke Protestantse Commissies zullen geplaatst worden. In 1919 is f 2000 aan de waterleidingsbesteed; deze zijn thans keurig in orde.

De malaise in de sigarenindustrie doet niet veel kwaad; er zijn twee "uitgebraken" sigarenmakers gevreesd; thans geen en meer. De fabriek van Blaeks en Haas heeft ten slotte de werklozen te werk kunnen stellen.

Lersel wil het liefst zelfstandig blijven; liever dan een vereeniging met Duizel en Steensel. De raadwet bij vereeniging burgemeester een blijven, schijnt hier daarlangs gedend te zijn.

Het met Rijks subsidie gestaarde Raadhuis ziet er keurig uit, en volstaat uitstekend aan de behoeft.

Den 15 juli 1924 kwam ik weer in Lersel, sinds anderhalf jaar vereenigd met Duizel en Steensel. Het gaat niet goed tussen den burgemeester en secretaris de Vucht. De laatste is voor den tijd van twee jaar benoemd. Hij is voor zijn betrekking niet geschikt; lui en indolent! Op de secretarie zag het er niet goed uit; daar vielen te veel rekeningen.

In den Raad en in de gemeente wordt de Vucht gescreund: oppositie tegen den burgemeester, wiens opshedien in het belang van Lersel daardoor vrijwel lam geslagen wordt: de burgemeester kan vrijwel niets bereiken, vooral door het optreden van den Rijksarchanjer van Wellmondt, den vriend van den secretaris.

De question brullante op het moment is de elektrificatie van Lersel: men is bereid om een klein

Lersel.

distributienet van f 20.000 te bouwen. De elektrificatie van de afzonderlijke liggende gehuchten, met Duizel en Steensel, zou boven dien f 50.000 kosten.

Eene rijke Amsterdamsche dame, tijf jaar ouder dan ik, die een villa bij Lersel heeft, voor den self goed aan de gemeente een onbeloos voorzag van f 20.000 aan, waarmee heel Lersel tegelijk geëlektrificeerd wordt; het betrekkelijk voordeel besluit in het dan voor den 1 October 1924 door L. S. zijn goedgekeurd.

Bang zijn de materialprijsen op het moment erg goedkoop zijn, kan de distributie zich delken, want, neer 35 K.W.U. per aansluiting wordt aangenomen. Men aanzelt sterk, wat men ~~een aanbod van~~ ~~zal doen~~, etc. f 20.000 keert nooit meer terug; de materialprijsen zijn thans ongelijk goedkoop. Ik ben benieuwd welk besluit de Raad zal nemen!

De heide van Lles lag gemeenschappelijk tussen 11 eigenaren; een was tijf jaar oud. Om tot verdeling te komen, heb ik de bepalingen der markenmet toegestaan. Daar de ernstige mede werking van Tijf jaar oud. te vier huize meestal de vergaderingen der deelgerechtigen werden gehouden, kwam de verdeling van die heide tot aller genoegen tot stand.

De heide van Wachtkerk en Bovenkerk (op de grens van Nielhouren, Lersel en Bergschen) lag ook gemeen tussen 58 eigenaren. Daarbij stond, die niets rapporteerde, en veel rezie. Daar daar paste ik de markenmet toe; toen de verdeling van de heide te Lles goed was gegaan, werden de bewoners tegen de verdeling van de Wachtkerk-heide steeds opmerklijker overvallen, en kon die tot de 500 bl.t. in ontspeling gaan worden.

Ter audiëncie verschenen twee raadsleden, van der Salot en Blaeks, om mij nog eens te kunnen bedanken voor wat ik tot de verdeling van die heiden had bijgedragen.

Hersel

Om aan den dominee van Hersel een pastorie
te verschaffen, liet juffr. Mirandalle de moeite
van Dr. Wakkens en Van den Brink koopen, een
cadeau van minstens f 15.000.

Met burgemeester Parkes ging ik even een kort
gesprek bij juffrouw Mirandalle brengen om
haar te bedanken voor het vele goede werk
in het belang van Hersel dat stand bracht en daad.

Hersel